

УДОСКОНАЛЕННЯ ХУДОЖНЬО-ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ МАЙБУТНІХ АРХІТЕКТОРІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

КОРІНЬОК В.В., БІЛГОРОДСЬКА О.Є., КОРІНЬОК Р.М.

Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна

Рисунок з натури є одним з найважливіших предметів в навчанні майбутніх архітекторів, що сприяє розвитку логічного мислення, гострого, активного і емоційного бачення світу. У книзі «Графіка і архітектурна творчість» К. Зайцев розглядає окремо два поняття – рисунок архітектора і архітектурний рисунок. Рисунок архітектора – рисунок з натури архітектурної споруди, архітектурного пейзажу, зарисовки і начерки. Такий рисунок не має пряму мету створити твір образотворчого мистецтва. Скоріше, це спосіб вивчення будови природних та архітектурних форм з метою розвитку образного мислення або пошуків нових архітектурних образів. Рисування – не пасивний процес копіювання натури, а активна аналітична робота, робота «думки, ока та руки» [3, с. 55]. Історія розвитку образотворчої діяльності архітекторів надає безліч прикладів, які демонструють багатство та різноманіття засобів, прийомів і методів рисунка.

Образотворча діяльності архітекторів В. Щуко, С. Ноаковського, А. Власова, Д. Суховазо всім не є однозначною. Їх рисунки відрізняються різним ступенем опрацьованості та реалістичності, відмінністю використанням графічних засобів і прийомів, характером лінійного рисунка і багатством світлотіньового трактування. Багато їхніх робіт можна розглядати як зразки графічного мистецтва. Саме тому так важливо, щоб архітектурний рисунок став рисунком архітектора. Став засобом вираження ідеї, досяг своєї мети «донести основну думку і переконати» замовника як майбутнього роботодавця. Для цього важливо на перших курсах формування художньо-графічних умінь і навичок виконувати різні зображення. Особлива роль відводиться художньо-ознайомчій практиці. Художньо-ознайомча практика пов'язана з вивченням архітектурно-просторової структури і стилістичної канви міста Одеси, в Одеській державній академії будівництва та архітектури проводиться на II курсі на пленері відповідно до навчальних планів і програм Архітектурно-художнього інституту. Нашою метою стає оновлення програми з художньо-ознайомчої практики як складової частини архітектурної освіти майбутніх архітекторів.

Пленер (фр. *plein air* – «на відкритому повітрі») – образотворча діяльність (живопис, рисунок) на відкритому повітрі на відміну від роботи в майстерні. Метою – є діяльність на відкритому повітрі, на відміну від роботи в майстерні, для більш вдалої передачі природного освітлення (лінійної та повітряної

перспективи), відтворення реальних предметів, відтінків кольору, що безпосередньо спостерігаються в природі; розвиток і удосконалення загальної архітектурно-художньої культури, вміння аналізувати стилістичні особливості, структуру і форму будівель та їх комплексів за допомогою зображення архітектурних об'єктів у просторі та архітектурного середовища, що їх оточує, безпосередньо з натури, закріплення умінь впевненого і вільного вираження архітектурної думки графічними засобами.

Основні завдання:

1. Шляхом копіювання робіт майстрів архітектурно-художньої графіки і живопису вивчити лінійні та світлотіньові техніки, а також здобути навички (живописного відображення архітектурного об'єкта в різних станах освітленості (час доби і погода).

2. Ознайомитись зі стилістичними та містобудівними особливостями архітектурного середовища, побудовою простору, композиційно-художніми закономірностями, ритмом та масштабом архітектурних форм;

3. Навчитися визначати найбільш цікаві та виразні ракурси, переконливо зображати архітектурні об'єкти та ансамблі у перспективі, передавати особливості зображуваного об'єкта та його емоційно-образну складову за допомогою графіки або живописного колориту;

4. Освоїти виконання «швидких» рисунків, ескізів, начерків, що відрізняються умовністю зображення, лаконічністю, масштабністю, виразністю;

5. Освоїти основи різних графічних і живописних технік та образотворчих матеріалів.

В умовах пленеру зростає роль начерків – «швидких» рисунків-скетчів, оскільки треба враховувати мінливість погоди і намагатися за короткий час відобразити загальний стан, основні тональні відносини, освітлення, тональні та кольорові плями і т. ін. Як в умовах міської забудови, де великі споруди розташовані близько одна одної, так і в природному оточенні архітектурний об'єкт (будівля, ансамбль) часто неможливо побачити повністю. Будівля, що виключена з оточення, не передає атмосферу місця, важливий контекст – та вулиця, той двір, елементи дороги та благоустрою, які характеризують цей простір [2; 3].

Спостерігати архітектуру в процесі рисування – означає помічати головне, бачити конструкцію форми, взаємозв'язок цілого і окремих частин, розуміти ідею композиційного і просторового розташування, масштабність і пропорційні співвідношення. Необхідно розвивати просторове мислення, тобто здатність усвідомлено сприймати об'єкт в його цілісній будові, фіксувати його форму з різних точок зору, представляти і розуміти його положення у просторі.

Всі спостереження природи потрібно заносити в маленький блокнот у вигляді начерків і зарисовок. Це – відмінна практика для розвитку очей і вдосконалення «швидкого» рисунка. Без начерку не може бути успіху в тривалому рисунку – швидко побачити в природі головне, підмітити характерні ознаки, тобто «схопити» основний образ і передати його мінімальною кількістю засобів за обмежений час.

Основний принцип – стислість та лаконічність виразу. Знайти найвигіднішу для зображення точку зору, найбільш цікаве освітлення. Вважаємо за потрібне додати, в програму художньо-ознайомчої практики - швидкий архітектурний скетчинг. Ескізи, за якими виконуються великі рисунки, необхідно затвердити у викладача. За результатами консультації з викладачем, необхідно вносити корективи в ескізи в тому випадку, якщо композиційне розміщення зображень архітектурного середовища на аркуші вимагає змін [3].

Архітектурний рисунок вимагає не фотографічної достовірності, проектної жорсткості та чіткості, а сміливого ракурсу та «живої» подачі. Величезну роль при сприйнятті об'ємної форми або рельєфу відіграє світлотінь. Той самий об'єкт в залежності від сили і напрямку освітлення, відстані від джерела світла та стану навколишнього середовища сприймається нами світлим або темним, плоским або рельєфним, близьким або далеким.

Тому при виборі освітлення необхідно враховувати характеристику архітектурної форми, щоб світло і тінь найбільш виразно виявляли її особливості. Закономірності світлотіні та повітряної перспективи, що існують в природі, повинні використовуватися в архітектурному рисунку творчо, залежно від характеру та змісту поставленого завдання. Граючись на контрастах світла і тіні, легше виявити емоційно-образну змістовність роботи. Світлотінь повинна збагачувати рисунок, робити його більш переконливим [4]. Важливим є те, що процес створення швидких начерків викликає у студентів зацікавленість та творче ставлення, що студенти бачать результати своєї праці, можуть швидко виконувати декілька начерків того самого об'єкта. У них є можливість експериментувати, шукати, здійснювати цікаву і продуктивну творчу роботу.

Література:

1. Архитектурный рисунок: современные технологии обучения: учеб. пособие / Ред.-сост. В.М. Соняк. – Екатеринбург: Архитектон, 2005. – 268 с.:ил.
2. Барщ, А.О. Наброски и зарисовки / А.О. Барщ. - М.: Искусство, 1970.
3. Зайцев, К.Г. Графика и архитектурное творчество / К.Г. Зайцев. - М.: Стройиздат, 1979.
4. Тихонов, С.В. Рисунок : учеб.пособие для студентов архитектурных специальностей. - М.: Стройиздат, 1996.